

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

TRETJI ODDELEK

ZADEVA DIGITEL D. O. O. PROTI SLOVENIJI

(Pritožba št. 70660/01)

SODBA

V STRASBOURGU,

15. junija 2006

Sodba bo postala dokončna v skladu z določbami 2. odstavka 44. člena Konvencije. Lahko je predmet tehničnih popravkov.

V zadevi Digitel d. o. o. proti Sloveniji

je Evropsko sodišče za človekove pravice (tretji oddelek) na seji senata v sestavi:

g. J. HEDIGAN, *predsednik*,

g. B.M. ZUPANČIČ,

g. L. CAFLISCH,

g. V. ZAGREBELSKY,

g. E. MYJER,

g. DAVID THÓR BJÖRGVINSSON,

ga. I. ZIEMELE, *sodniki*,

in g. V. BERGER, *sodni tajnik oddelka*,

po obravnavi na nejavni seji dne 23. maja 2006

izreklo naslednjo sodbo, ki je bila sprejeta istega dne:

POSTOPEK

1. Zadeva je bila sprožena s pritožbo (št. 70660/01), ki jo je na podlagi 34. člena Konvencije za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin («Konvencija») dne 18. decembra 2000 proti Republiki Sloveniji vložila družba slovenskega prava, Digitel d. o. o. («pritožnica»).

2. Pritožnico sta zastopala odvetniška pisarna Stanbrook and Hooper iz Bruslja in g. B. Kuček, slovenski odvetnik iz Vrhnike. Slovensko vlado («vlada») je zastopal njen zastopnik g. L. Bembič, generalni državni pravobranilec.

3. Pritožnica je na podlagi 1. odstavka 6. člena Konvencije zatrjevala, da je trajanje postopkov pred domačimi sodišči, v katerih je bila udeležena kot stranka, predolgo. Na podlagi 13. člena Konvencije se je pritožnica pritožila tudi zaradi pomanjkanja učinkovitega notranjega pravnega sredstva v zvezi s predolгим trajanjem sodnega postopka.

4. Sodišče je dne 30. maja 2002 odločilo, da se pritožba deloma sprejme in da se o pritožbi glede trajanja postopka, ki se je pričel 4. decembra 1997, ter s tem povezanim pomanjkanjem pravnega sredstva obvesti vlado. Na podlagi 3. odstavka 29. člena je odločilo, da bo hkrati odločalo o sprejemljivosti in vsebini zadeve.

DEJSTVA

5. Dejstva v zadevi, kot sta jih navedli stranki, je mogoče povzeti v naslednjih točkah.

1. Ozadje zadeve

6. Družba Digitel d. o. o., (družba z omejeno odgovornostjo) s sedežem v Ljubljani je bila z namenom postati izvajalec storitev mobilne telefonije GSM ustanovljena 19. maja 1994.

7. Leta 1995 sta ji Ministrstvo za promet in zveze ter Uprava za telekomunikacije zavrnili dovoljenje za mobilno telefonijo GSM, saj naj bi omenjenih storitev ne bilo mogoče izvajati do sprejema novega zakona o telekomunikacijah.

8. Kljub temu je dne 11. januarja 1996 z odločitvijo ministrstva postala izvajalec mobilne telefonije GSM za Slovenijo druga družba, Mobitel, ki jo je v celoti nadziralo slovensko javno podjetje Telekom.

9. Dne 13. maja 1997 je Digitel vložil ustavno pritožbo, s katero je izpodbijal upravne odločitve; izpodbijal je tudi ustavnost tedaj veljavnega Zakona o telekomunikacijskih sistemih.

10. Dne 30. junija 1997 je po sprejemu novega Zakona o telekomunikacijah Digitel vložil še eno ustavno pobudo, s katero je izpodbijal nekatere določbe novega zakona in zahteval zadržanje njihovega izvajanja.

11. Ustavno sodišče je dne 10. julija 1997 z delno odločbo združilo obe pobudi in odločilo, da pritožnica nima več pravnega interesa za izpodbijanje starega zakona; ta del pobude je sodišče zavrglo. Kljub temu pa po mnenju Ustavnega sodišča stari zakon ni urejal področja izvajanja storitev mobilne telefonije, še manj pa zagotavljal monopolni položaj na tem področju Telekomu kot pravnemu nasledniku socialistične družbe.

12. Pritožnica je tako imela pravni interes za izpodbijanje nekaterih prehodnih določb novega Zakona o telekomunikacijah, ki so omogočale podaljševanje zgoraj opisanega neustavnega položaja. V položaju pravne praznine bi morale imeti vse zainteresirane stranke z ustreznimi dovoljenji dostop do izvajanja storitev mobilne telefonije GSM. Med Mobitelom in drugimi zainteresiranimi strankami ne bi smelo biti nobenega razlikovanja.

13. Tako pa so določbe Zakona o telekomunikacijah, s katerimi se je podaljševal neustaven položaj, kršile 74. člen Ustave (svoboda gospodarske pobude in prepoved dejanj nelojalne konkurence). Poleg tega je bil, kar zadeva Digitel in druge interesentke, kršen tudi 14. člen Ustave (prepoved diskriminacije). Ustavno sodišče je zadržalo izpodbijane določbe in odločilo, da lahko v prehodnem obdobju za dovoljenje zaprosijo vse zainteresirane stranke.

14. Dne 8. avgusta 1997 je sicer Vlada sprejela uredbo o koncesijah za uporabo mobilne telefonije.

15. Na podlagi omenjene odločitve Ustavnega sodišča je pritožnica ponovno zaprosila za dovoljenje, a jo je Uprava za telekomunikacije dne 20. avgusta 1997 zavrnila. Tudi njeno pritožbo je ministrstvo dne 22. decembra 1997 zavrnilo. Upravnega spora pritožnica ni sprožila.

16. Poleg tega je dne 13. februarja 1998 Ustavno sodišče zadržalo uporabo ene od določb novega Zakona o telekomunikacijah in prej omenjene uredbe.

17. Dne 19. marca 1998 je Ustavno sodišče zavrnilo ostali del ustavne pobude, ki jo je pritožnica vložila dne 30. junija 1997.

2. Postopek v zvezi z nadomestilom za škodo

18. Dne 4. decembra 1997 je pritožnica prek svojih odvetnikov pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani zoper državo (ministrstvo) vložila zahtevek za nadomestilo škode v višini 820.000.000 tolarjev (SIT) z obrestmi, ki ga je med drugim utemeljevala na podlagi odločitve Ustavnega sodišča z dne 10. julija 1997.

19. Sodišče je od pritožnice zahtevalo, da plača sodne stroške, kar je ta storila dne 20. januarja 1998.

20. Dne 23. januarja 1998 je bila tožba pritožnice poslana generalnemu državnemu pravobranilcu, ki je v svojem pisnem odgovoru z dne 16. marca oporekal pritožničnim navedbam. Pritožničin odvetnik je nato dopolnil vlogo.

21. Za 6. november 1998 razpisani narok je bil preložen.

22. Dne 6. novembra 1998 je pritožnica dopolnila vlogo in zvišala znesek zahtevanega nadomestila za škodo za 78.152.030 SIT. Predložila je tudi nove dokaze. Omenjeno gradivo je bilo poslano toženi stranki.

23. Dne 23. novembra 1998 je ministrstvo predložilo odgovor na pritožnično vlogo. Odgovor na vlogo je sodišču podal tudi generalni državni pravobranilec.

24. Dne 4. aprila 2000 je okrožno sodišče opravilo narok. Na predlog tožnice je sodišče toženi stranki naložilo, naj predloži seznam frekvenc, dokument, ki so ga leta 1984 sprejeli jugoslovanski organi.

25. Dne 12. aprila 2000 je generalni državni tožilec sodišču predložil novo pripravljeno vlogo.

26. Julija 2000 je bil spis dodeljen drugemu sodniku istega sodišča.
27. Dne 1. februarja 2001 je bil opravljen narok. Pritožnica je predložila nove dokaze in od tožene stranke zahtevala, naj predloži izvirnik seznama frekvenc.
28. Dne 19. marca 1991 je sodišče toženo stranko ponovno pozvalo, naj predloži seznam frekvenc.
29. Za 10. april 2001 razpisani narok je bil preložen.
30. Dne 11. aprila 2001 je tožena stranka predložila seznam frekvenc.
31. Dne 13. aprila 2001 je pritožnica predložila vlogo, v kateri je zatrjevala, da so predloženi dokumenti ponarejeni. Dne 17. aprila 2001 je sodišče generalnega državnega tožilca pozvalo, naj poda odgovor na omenjene navedbe.
32. Dne 13. septembra 2001 je pritožnica sodišču predložila dokaze v podporo svojemu zahtevku za nadomestilo škode. Dne 12. februarja 2002 je predložila dodatne navedbe.
33. Dne 20. februarja 2002 je sodišče po obravnavi razglasilo sodbo, v kateri je zavrnilo pritožničin zahtevek. Sodba je bila pritožnici vročena dne 26. junija 2002.
34. Dne 5. julija 2002 je pritožnica vložila pritožbo.
35. Dne 25. januarja 2005 je višje sodišče zavrnilo njeno pritožbo.
36. Dne 25. marca 2005 je pritožnica vložila pritožbo na Vrhovno sodišče.
37. Okrožno sodišče pa je 4. aprila 2005 pritožnici naložilo, naj plača stroške pritožbenega postopka. Dne 19. aprila 2005 je pritožnica zaprosila za odlog plačila stroškov, kar je okrožno sodišče dne 30. maja 2005 zavrnilo.
38. Postopek še vedno traja.

3. Drugi postopki

39. Pritožnica je vložila več ustavnih pritožb in sprožila več upravnih sporov, s katerimi je uveljavljala svoje pravice.
40. Poleg tega je Digitel 14. julija 2000 na Okrožno državno tožilstvo vložil ovadbo zoper Ministrstvo za promet in zveze zaradi ponarejanja in uporabe ponarejene listine. Ovadbi niso sledili nobeni drugi ukrepi.
41. Končno je dne 15. novembra 2001 pritožnica Okrožnemu sodišču v Ljubljani v okviru postopka v gospodarskem sporu predlagala, da iz naslova nadomestila za škodo zoper državo izda plačilni nalog v znesku 49.437.324,15 SIT z obrestmi od dne izdaje do dne plačila, v roku osmih dni, ter s stroški postopka.
42. Dne 5. decembra 2001 je sodišče ugodilo njenemu predlogu.
43. Dne 14. decembra 2002 je generalni državni pravobranilec prejel plačilni nalog, dne 27. decembra 2002 pa je oporekal njegovi izdaji. Dne 7. januarja 2002 je okrožno sodišče njegov ugovor zavrglo kot prepozna.
44. Dne 30. januarja 2002 je pritožnica na okrajnem sodišču vložila predlog za izvršbo. Dne 1. februarja 2002 je zahtevala tudi pospešitev postopka.
45. Dne 5. februarja 2002 je okrožno sodišče odredilo izvršbo.
46. Dne 13. februarja 2002 je generalni državni pravobranilec vložil ugovor zoper odločitev z dne 5. februarja 2002. Dne 20. februarja 2002 je pritožnica odgovorila na vladin ugovor. Dne 25. februarja 2002 je dopolnila svoj odgovor.
47. Dne 28. marca 2002 je pritožnica zahtevala pospešeno obravnavo zadeve.
48. Dne 14. marca 2002 je Državno tožilstvo vložilo zahtevo za varstvo zakonitosti.
49. Dne 10. aprila 2002 je del odredbe, ki se je nanašal na plačilo glavnice, postal pravnomočen, dne 13. maja 2002 pa je Ministrstvo za finance plačalo glavnico.

TOŽBENI RAZLOGI

1. Na podlagi 1. odstavka 6. člena Konvencije se je pritožnica pritožila v zvezi s trajanjem civilnega postopka, ki se je pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani začel dne 22. novembra 1997 in še vedno traja.

2. Na podlagi 13. člena Konvencije se je pritožnica pritožila v zvezi s pomanjkanjem učinkovitega notranjega pravnega sredstva.

PRAVO

I. ZATRJEVANA KRŠITEV 1. ODSTAVKA 6. ČLENA IN 13. ČLENA KONVENCIJE

50. Pritožnica se je pritožila zaradi predolgega trajanja postopka. Sklicevala se je na 1. odstavek 6. člena Konvencije, ki določa:

»Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih (...) v razumnem roku odloča (...) sodišče.»

51. Vsebina njene pritožbe se je nanašala tudi na neučinkovitost pravnih sredstev, ki so v Sloveniji na voljo v zvezi s predolgim trajanjem sodnih postopkov. Člen 13 Konvencije se glasi:

« Vsakdo, čigar pravice in svoboščine, zajamčene s to Konvencijo, so kršene, ima pravico do učinkovitih pravnih sredstev pred domačimi oblastmi, in to tudi če je kršitev storila uradna oseba pri opravljanju uradne dolžnosti. »

A. Sprejemljivost

52. Vlada se je sklicevala na neizčrpanje domačih pravnih sredstev.

53. Pritožnica je temu ugovarjala z navedbo, da pravna sredstva, ki jih je imela na voljo, niso bila učinkovita.

54. Sodišče ugotavlja, da je ta pritožba podobna zadevama *Belinger* in *Lukenda* (*Belinger proti Sloveniji* (odl.), št. 42320/98, z dne 2. oktobra 2001, in *Lukenda proti Sloveniji*, št. 23032/02, z dne 6. oktobra 2005). V teh zadevah je Sodišče zavrnilo vladin ugovor neizčrpanja domačih pravnih sredstev, saj je ocenilo, da sredstva, ki so jih imeli pritožniki na voljo, niso bila učinkovita. Sodišče ponovno poudarja, da je v sodbi v zadevi *Lukenda proti Sloveniji* ugotovilo, da predstavlja kršitev pravice do sojenja v razumnem roku sistemski problem, ki izhaja iz neustrezne zakonodaje ter pomanjkljive učinkovitosti v delovanju sodnega sistema.

55. V tej zadevi Sodišče meni, da vlada ni predložila nobenega prepričljivega dokaza, na podlagi katerega bi bilo mogoče razlikovati med obravnavano in predhodnimi zadevami in tako odstopiti od ustaljene sodne prakse.

56. Zato Sodišče ugotavlja, da pritožba ni očitno neutemeljena v smislu 3. odstavka 35. člena Konvencije. Poleg tega je ni mogoče razglasiti za nesprejemljivo na nobeni drugi podlagi. Pritožba se torej sprejme v obravnavo.

B. Vsebina

1. Prvi odstavek 6. člena Konvencije

57. Doba, ki jo je treba upoštevati, je pričela teči 4. decembra 1997, na dan, ko je pritožnica sprožila postopek pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani, in še vedno teče. Postopek na treh sodnih instancah tako traja dlje kot osem let in pet mesecev.

58. Sodišče ponovno poudarja, da je treba razumnost trajanja postopka presojati glede na okoliščine zadeve in ob upoštevanju naslednjih meril: zapletenosti zadeve, ravnanja pritožnika in pristojnih organov ter pomena, ki ga ima zadeva za pritožnika (glej, med drugim, sodbo v zadevi *Frydlander proti Franciji*, [VS], št. 30979/96, odstavek 43, ESČP 2000-VII).

59. Po obravnavi celote predloženega gradiva in ob upoštevanju svoje sodne prakse s tega področja Sodišče ocenjuje, da je trajanje sodnih postopkov, zlasti pred sodiščem prve stopnje, v obravnavani zadevi predolgo in ne izpolnjuje zahteve po « razumnem roku ».

Glede na navedeno je prišlo do kršitve 1. odstavka 6. člena Konvencije.

2. 13. člen Konvencije

60. Sodišče ponovno poudarja, da 13. člen zagotavlja učinkovita pravna sredstva pred domačimi oblastmi, s katerimi je mogoče uveljavljati kršitve zahteve po sojenju v razumnem roku iz 1. odstavka 6. člena (glej sodbo v zadevi *Kudla proti Poljski* [VS], št. 30210/96, odstavek 156, ESČP 2000-XI). Sodišče poudarja, da je že v predhodnih zadevah (glej zgoraj navedeno sodbo v zadevi *Lukenda*) zavrnilo vladine ugovore in navedbe, tudi v tej zadevi pa ni našlo razlogov, ki bi vodili k drugačnim zaključkom.

61. Zato Sodišče ocenjuje, da je v tej zadevi prišlo do kršitve 13. člena, saj pritožnici v domačem pravnem redu ni bilo na voljo nobeno pravno sredstvo, s pomočjo katerega bi lahko uveljavljala kršitve pravice, da se o njeni zadevi odloči v razumnem roku v smislu 1. odstavka 6. člena.

II. UPORABA 41. ČLENA KONVENCIJE

62. Člen 41 Konvencije se glasi:

«Če Sodišče ugotovi, da je prišlo do kršitve Konvencije ali njenih protokolov, in če notranje pravo visoke pogodbenice dovoljuje le delno zadoščenje, Sodišče oškodovani stranki, če je potrebno, nakloni pravično zadoščenje.»

A. Škoda

50. Pritožnica je zahtevala 41 700 evrov (EUR) iz naslova nepremoženjske škode in 95 800 EUR kot tudi 5 500 EUR – slednje iz naslova dejanj, ki jih je pred institucijami Evropskih skupnosti opravila odvetniška pisarna Stanbrook and Hooper – iz naslova premoženjske škode.

51. Vlada je njenemu zahtevku oporekala.

52. V zvezi z zahtevkom iz naslova premoženjske škode Sodišče ni ugotovilo vzročne zveze med ugotovljenimi kršitvami in zatrjevano finančno škodo. Ta del zahtevka zato zavrača.

53. Sodišče ocenjuje, da je pritožnica zagotovo utrpela določeno nepremoženjsko škodo. V skladu z načelom pravičnosti se ji zato iz tega naslova prisodi 3.200 EUR.

B. Stroški

54. Pritožnica je prav tako zahtevala 1.250 EUR za stroške, ki jih je imel pred Sodiščem g. Kuvec. Zahtevala je tudi približno 7.000 EUR za stroške, ki jih je imela odvetniška pisarna Stanbrook and Hooper.

55. Vlada je menila, da je njen zahtevek pretiran.

56. V skladu s sodno prakso Sodišča je pritožnica upravičena do povračila stroškov le v obsegu, v kakršnem je dokazano, da so dejansko nastali, bili nujni ter njihova višina razumna. Sodišče zato ob upoštevanju predloženih podatkov in zgoraj navedenih meril v obravnavani zadevi zavrača njen zahtevek v zvezi s stroški odvetniške pisarne Stanbrook and Hooper, saj ta v postopku pred Sodiščem ni predložila nobene vloge. Sodišče ob upoštevanju predloženih podatkov in zgoraj navedenih meril ocenjuje, da je za stroške, ki jih je imel v postopku pred Sodiščem g. Kuvec, pritožnici razumno prisoditi znesek 1.000 EUR.

C. Zamudne obresti

70. Sodišče ocenjuje, da je primerno, da zamudne obresti temeljijo na mejni posojilni obrestni meri Evropske centralne banke, povišani za tri odstotne točke.

IZ TEH RAZLOGOV SODIŠČE SOGLASNO

1. *ugotavlja*, da je pritožba sprejemljiva,
2. *razsoja*, da je prišlo do kršitve 1. odstavka 6. člena Konvencije,
3. *razsoja*, da je prišlo do kršitve 13. člena Konvencije,
4. *razsoja*
 - a) da mora tožena država pritožnici v treh mesecih od dne, ko postane ta sodba dokončna, v skladu z 2. odstavkom 44. člena Konvencije plačati 3.200 EUR (tri tisoč dvesto evrov) za nepremoženjsko škodo in 1.000 EUR (tisoč evrov) za stroške, poleg tega pa tudi vsoto, ki bi jo bilo treba morebiti poravnati iz naslova davkov,
 - b) da se od izteka treh mesecev pa do poplačila na navedene zneske obračunava linearna obrestna mera po stopnji, enaki veljavni mejni obrestni meri Evropske centralne banke za to obdobje, čemur se prištejejo tri odstotne točke.
5. *zavrača* preostale zahtevke iz naslova pravičnega zadoščenja.

Sodba se izda v francoskem jeziku, pisna obvestila na podlagi 2. in 3. odstavka 77. člena Poslovnika se pošljejo dne 15. junija 2006.

Vincent BERGER
Sodni tajnik

John HEDIGAN
Predsednik